

Oče Urban.

(Po resničnem dogodku. Spisal B. Bóleslav.)

olnce je že davno utonilo za gorami. Kazalec na uri vaške cerkvice se je pomikal proti sedmém.

Stari krojač Urban Bóstič je ob tem času še prav pridno ubadal šivanko. Star je bil mož že nad petdeset, oči so mu vidno pešale, kdo bi se mu čudil, da si je pomaknil svoje naočnike prav na konec nosa. Videlo se mu je, da se mu mudi. Zdaj pa zdaj je nekaj zamrmral v sive brke, kašljajoč pogledal skozi okno ter znova nadaljeval. Birma mu je dajala vsako leto toliko opravila, da ni bil vsemu sam kos. Pomočnikov sedaj ni imel, zadnjega je pred jednim tednom spodil zaradi pijančevanja, poprijeti se je moral torej sam dela z največjo pridnostjo. In mož je „garal“ kot črna živina. Navadno je sedel pri šivalni mizi zvečer do šestih, a nocojšnji večer, tri dni pred binkoštno nedeljo, ni gledal na uro; čas mu je potekal še prehitro . . .

Hišna oprava je pričala, da vladata pri krojačevih red in snaga. Urban Bóstič je imel tri otroke. Jeden sin mu je umrl za sušico kot bogoslovec, ostali sta mu še dve hčeri. Vso očetovsko ljubezen — žena mu je umrla pred petimi leti — je obrnil sedaj do svojih hčerk, ki sta mu cveli kot dve liliji, nemoteni od škodoželjnega sveta. Starejša Leopoldina je gospodinjala mesto umrle matere, mlajša Minka pa je obiskovala v mestu šolo.

„Oče, večerja je gotova“, se oglasi Leopoldina, „čas je, da greste večerjat.“

Urban se nehoté popraska za ušesom, vstane ter opotekaje odide v kuhinjo.

„Saj pravim, to je res hudo, če je človek že nekoliko v letih; kar nevedé skoro zadremlje pri delu — pa, ko je toliko opravila pri hiši, da se Bogu smili“, začne oče Urban po večerji.

„Oče, ne smete biti preveč skrbni“, ugovarja mu hči, „saj se vendar nekoliko lahko oddahneta; od jutra do noči delate, bolni ste še navrh, to ne bo dobro. Za nocoj le idite spat!“

„Nekaj naj ti še naročim, Poldi; jutri ponesi učiteljevemu Janezku obleko, ki sem jo danes dodelal.“

Na svodu so migljale zvezde, med katerimi je plaval krvavo-rudeči mesec. Stari krojač je molil večerno molitev; oči so mu padle skupaj — zadremal je.

* * *

Angelj miru je razpel svoja krila črez spečo družino. Vse je bilo nekako svečano tiho, le stari je včasih hripavo zakašljal v mirno noč. In objele so ga sanje . . . čudne . . . skrivnostne . . .

Obleko, mašni plašč, dela svojemu sinu — novomašniku. Lep, velik gospod je njegov sin, ali nekako tuj se mu zdi, nepoznan — — — Prizori se mu menjavajo.

Cerkev njegove rodne vasi... Slovesna pridiga se glasi raz leco na čast njegovemu sinu, ki bode ravnokar daroval najsvetejšo daritev. V zlatem plašču, katerega mu je bil naredil on, njegov ponosni oče, sedi v sredi med gospodom župnikom in kapelanom na levi oltarjevi strani. On pa, oče novomašnikov, sedi s svojo ženo v prvi z rudečim suknom pregrnjeni klopi... Minka in Leopoldina, belo oblečeni... gospod učitelj, vsi županovi... in drugi svatje... kaka čast zanj!

Čuj, sedaj proslavlja gospod pridigar novomašnikove stariše, priporoča jih kot vzgled drugim...

Materi se utrne solza ginjenosti po velem obličju, oče gleda v nebeški blaženosti svojega sina, svatom se žaré obrazi veselja, zadovoljnosti...

Škof birmujejo... Zopet vidi svojega sina, kako je srečen kot služabnik Božji... Pastirsko palico nosi pred škofovim spremstvom — in...

In sedaj... Starcu postaja pred očmi črno, slabosti ga obhajajo... Poslednja ura mu bije... On, njegov sin, mu je prinesel poslednjo tolažbo, Odrešenika v najsvetejšem zakramentu. Ob vznožju njegove postelje klečita Minka in Leopoldina in molita — za svojega umirajočega očeta...

Starec se stresne, v trenutku ne vé ničesar.

* * *

Krojač Urban je srečno dodelal naročene obleke; minili so binkoštni prazniki.

Solnce je grelo, a vendar ne tako, kakor je pričakovati v vročih dnevih meseca junija. Urban danes ni delal, bila je nedelja. Po končanem krščanskem nauku je šel na izprehod z Leopoldino. Cvetice so povešale svoje glavice in po pokošenih travnikih so se oglašali murni s svojim „čričri“.

Drevesa so šepetala v lahnem vetriču, iz gozda se je glasila kukavica. Oče Urban je bil dobre volje. Dasi mu je znoj polival čelo, vendar je kramljal tako dobrovoljno z Leopoldino, da se mu ni mogla dovolj načuditi. Sedla sta pod košat hrast, da bi se nekoliko odpočila. Razpaljen zrak jima je migljajal pred očmi, in ptiči so čepeli mirno v košatem vejevju.

„Poldi“, povzame oče Urban besedo, „ne vem, je li to v dobro ali slabo znamenje, tako nekako zdravega se čutim danes. V prsih me skoro nič več ne boli; prav res, zadovoljen sem. Očeta Urbana še ne bo tako kmalu konec, ne!“

„Očka, kako sem vesela, da vas vidim zopet jedenkrat srečnega, zadovoljnega. Odkar nam je umrl Dragotin v semenišču, nismo vedeli, kaj je zadovoljno življenje. Vedno smo žalovali za izgublencem. Saj nam še ni odvzeta poslednja nada, oče. Kakor nam piše Minka iz mesta, se ji godi v šoli prav dobro; baje napreduje izvrstno. Glejte, ko postane učiteljica — in to se zgodi s pomočjo božjo čez jedno leto — tedaj bomo dokaj na boljšem. Nič več se vam ne bode treba truditi za borni košček kruha. S šivanjem si prislužim nekoliko jaz, nekoliko pa nam pomore Minka. Kako prijetno življenje bo to!“

In Leopoldina se oklene očetovega vratu . . . Solze veselja se uderó starcu črez nagubani obraz . . .; brez zlè slutnje je zrl v bodočnost.

Na obzorju pa se je pojavil bel, tanek oblaček, za njim drugi, tretji . . . Potegnila je sapa, na veliki cesti se je jel vzdigovati v divjem plesu prah . . . Od daleč se je začulo votlo bobnenje, podobno prihajajočemu vlaku. Ukresal se je blisk . . .

„Oče, huda ura se bliža; čas je, da odideva proti domu. Glejte, vsak trenutek se ulije ploha. Kako nepričakovano hitro se je prepreglo nebo z oblaki.“

Starec je s pomočjo palice in svoje hčere vstal — blisk se je utrgal od oblaka, dež je zaprasketal ob kamenje.

Oče in hči nista vedela, kaj storiti. Dež je lil, in zdelo se je, kakor bi hotel Bog ugonobiti z zopetnim potopom človeštvo.

Leopoldina je hitela s svojim očetom, seveda, kolikor so dovoljevale okorne starčeve noge.

Dospela sta do doma — premočena do kože.

Nebo se je zvedrilo, in ljubo solnce je uprlo svoje oživljajoče žarke na od dežja okrepčano zemljo.

„Hvala Bogu, da se ni pripetilo kaj hujšega; ta dež je le blagodejno vplival na pojemajočo zemljo.“

Mož ni vedel, da mu je ravno ta naliv zasadil kal nelečljive bolezní v staro telo.

Kašelj ga je napadel bolj, kakor kdaj poprej, in leči je moral na posteljo.

Minka se je vrnila z dobrim spričevalom domov na počitnice. A nič kaj ni bila vesela prostega časa, videča, kako oče dan za dnem hira — za vročinsko boleznijo.

Prečuti je morala marsikatero noč pri bolnem očetu in streči mu, — morebiti nikdar več s toliko požrtvovalnostjo, kot sedaj.

In Leopoldina ?

Ravnokar, pred onim silnim nalivom ji je še svetilo solnce zlatih upov, a sedaj — kdo vé, če ni že zašlo in ne izide nikdar več ?

Žalostno življenje se je naselilo sedaj v krojačevi hiši. Oče je vzdihoval smrtno bolan na postelji, hčeri pa sta hodili potrti semintja.

Prešlo je nekaj tednov — dolgih in usodepolnih. Razmere se niso hotele obrniti na boljše. Prihajali so sosede — tudi gospod župnik — in tolažili jadikujoči hčeri, a tolažba je bila le tolažba; ljudsko prepričanje je bilo drugačno. Razneslo se je po vasi splošno mnenje, da krojač Urban ne okreva.

„Poskusiva naj še nekaj“, je dejala Minka nekega dne svoji sestri Leopoldini, „kar se ni posrečilo zdravniku, posreči se morda nama. Čula sem nekaj v šoli, da se ozdravi vročnica z nekim zeliščem, ki raste v posebni obilnosti pri nas, na gori Hruševcu. Poskusiti hočem še to, potem pa — zadnji up je splaval po vodi — se hočem udati v voljo Vsemogočnega. Še danes popoldne idem sama na Hruševce, ti pa ostani doma pri očetu.“

Leopoldina je bila s tem zadovoljna, in še isti dan je Minka odšla.

Nagajive muhe so brenčale po sobi, in od bolnikove postelje se je čulo pritajeno hrčanje.

Leopoldina je sedela na nizkem stolcu poleg postelje ter čitala bolnemu očetu poglavje iz mašne knjige.

Bolni Urban je požiral hčerine besede — v njegovi duši se je vzbujala misel na smrt. Upalo njegovo obličje je topo zrlo po sobi, pogled mu je obstal na Dragotinovi sliki, ki je visela na steni. Bridek nasmeh mu je nakrožil ustni, in s polglasnim šepetom je vztrepetal:

„Dragotin, mili moj sin, kmalu te objamem — kmalu, kmalu! Minka, kje si, pridi sem!“

„Oče, umirite se, Minka pride takoj; ima nekaj opravka zunaj“, mu odvrne Leopoldina.

Urban se je utrudil; nagnil je glavo ter skušal zaspati... Trepalnice so se mu sicer zaprle, a spanec ga ni hotel objeti. In zazdelo se mu je, da vidi Dragotina. Njegova podoba ga je spremljala zadnje dni neprestano, vsaka misel se je oklepala njega, njegovega milega Dragotina...

In stézal mu je roki, kažoč mu pred prestol Najvišjega. Blagoslavljal je svojega dobrega očeta, ki je skrbel zanj, dokler mu ga ni ugrabila kruta smrt. — V omotici odpre trudne oči...

Leopoldina sloni ob njem, krčevito oklenjena njegovih koščenih rok, ihteča — brez tolažbe...

„Dragotin — Poldi — Mi...“

„Oče, naš ljubljeni oče, ne zapustite svojih otrok samih na svetu!“

Bolnik se zamisli...

Sedaj gre... Poslednjo tolažbo mu nese njegov sin Dragotin v zakramentu presv. Rešnjega Telesa...

Kako se sveti njegov obraz sreče — blaženosti —!

„Minka, Minka hiti! Oče umirajo!“

Zadovoljno smehljajoč leži na postelji — neobuden. Leopoldina ihtí in stiska mrzle roke svojemu očetu, kakor bi ga hotela priklicati nazaj v življenje... Duša dobrega starca pa biva pri svojem Dragotinu... Srečni oče, ubogi hčerki!

V samoti.

Srce moje, srce moje,

Kaj molčiš?

Mar nad svetom, mar nad sabo

Se groziš?

To in to so nama rekli:

Ti boš grob,

Jaz bom svojih nad in upov

Grobokop...

In — grobar sem, prav imajo,

Nevedé,

Toda vate mir sem vložil,

Grob — srce!

Krij mi skrbno srce moje

Biser ta;

Dolgo, veš, sva ga iskala

Križ sveta...!

Rado Kósar.

